JOURNALIST FÖRBUNDET

Yttrande:
2017-01-19

Dnr:
2016/91
810

Vår ref:
Tove Carlén

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

SOU 2016:74, Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk
(Ju2016/07989/L6)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i SOU 2016:74, Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk. Frågan om insyn i partiers finansiering utreddes senast 2013.[1] Journalistförbundet tillstyrkte förslaget då, men kritiserade samtidigt förslaget för att det inte innehöll något förbud mot anonyma bidrag. 2016 års utredning innehåller ett förbud mot anonyma bidrag, vilket är positivt. Journalistförbundet tillstryker därför förslaget. Utredningen föreslår dock även att anonyma bidrag som understiger ett visst gränsvärde ska vara tillåtna. Journalistförbundet avstyrker förslaget i den delen, eftersom det riskerar att leda till att reglerna kringgås genom att bidrag delas upp i flera småbelopp.

Bidrag på regional och lokal nivå

Den redovisningsskyldighet som idag finns enligt lagen (2014:105) om insyn i finansiering av partier gäller bara partier som deltar i val till riksdagen,

[1] Ds 2013:31 Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering.

Europaparlamentet, har mandat i riksdagen eller Europaparlamentet eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Utredningen föreslår att även regionala och lokala partier ska omfattas av redovisningsskyldigheten och att ledamöter och ersättare till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige ska omfattas, samt att skyldigheten avser även verksamhet som bedrivs genom sidoorganisationer. Journalistförbundet tillstyrker förslaget eftersom det kommer att bidra till ökad insyn i partiernas finansiering.

Ansvaret för intäktsredovisningen

Utredningen föreslår att varje ideell förening inom partier och sidoorganisationer ska lämna intäktsredovisning om sin verksamhet. Utredningen föreslår även att varje ledamot och varje ersättare för ledamot ska lämna intäktsredovisning om sin verksamhet. Journalistförbundet tillstyrker förslaget. Även om förslaget innebär en ökad administration för det allmänna får det anses positivt ur insynssynpunkt att det är den som tar emot bidraget som ansvarar för redovisningen av det.

Bidrag som understiger tröskelvärdet

Idag behöver partier vars bidrag understiger tröskelvärdet 0,5 prisbasbelopp (22 400 kr för 2017) inte lämna in någon intäktsredovisning. Istället räcker det med att partiet gör en anmälan till Kammarkollegiet.

Utredningen föreslår att samma gränsvärde som tidigare gällt för de redovisningspliktiga partierna i fortsättningen också ska gälla för nytillkommande redovisningsskyldiga.

Journalistförbundet ifrågasätter om det behövs någon gräns för vilka intäkter som ska redovisas. Det gäller alla berörda, men särskilt lokala partier och politiker. Tröskelvärdet 0,5 prisbasbelopp kan anses vara ett rimligt tröskelvärde i förhållande till ett riksdagspartis intäkter. I förhållande till en lokalpolitikers intäkter får det dock anses högt. Som utredningen konstaterar är det "ovanligt att partier och partiorganisationer på regional och lokal nivå, liksom sidoorganisationer, överhuvudtaget får några bidrag från enskilda".[2] Det bör därför finnas ett intresse av att få kännedom om de bidrag som faktiskt lämnas även om de understiger 0,5 prisbasbelopp.

Anonyma bidrag

Utredningen föreslår att det införs ett förbud mot anonyma bidrag. Journalistförbundet tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår dock att anonyma bidrag som understiger ett visst gränsvärde ska vara tillåtna. Det föreslagna gränsvärdet är 0,05 prisbasbelopp (2 240 kronor för 2017). Journalistförbundet avstyrker förslaget bland annat, eftersom det riskerar att leda till att reglerna kringgås genom att bidrag delas upp i flera småbelopp. Detta är också någon som behandlas i utredningen: "Vi är medvetna om att en ordning av detta slag skapar möjligheter att kringgå såväl förbudet mot anonyma bidrag som andra av insynslagens bestämmelser."[3]

---

[2] Se SOU 2016:74, Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk, sid 251.
[3] Se SOU 2016:74, Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk, sid 277.

Landsting och kommuner ska offentliggöra uppgifter om partistöd
Utredningen föreslår att landsting och kommuner som ger partistöd med stöd av kommunallagen ska offentliggöra uppgifter om vilka partier som fått partistöd och med vilket belopp. Uppgifterna ska göras tillgängliga på landstingets eller kommunens webbplats. Journalistförbundet tillstyrker förslaget.

Statligt partistöd och anonyma bidrag
Utredningen föreslår att det inte längre ska vara en förutsättning för rätt till partistöd att partiet eller partiets ledamöter inte tagit emot något anonymt bidrag. Enligt utredningen är anledningen till att regeln tas bort att det i och med förslaget finns ett förbud mot anonyma bidrag. Eftersom det förslagna förbudet inte gäller bidrag under ett visst tröskelvärde anser Journalistförbundet att det fortsatt finns behov av regeln. Journalistförbundet avstyrker därför förslaget att ändra lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

Jonas Nordling
Förbundsordförande